

**ХҮҮХЭД ХАМГААЛЛЫН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН
НАЙРУУЛГЫН ТӨСЛИЙН ХЭРЭГЦЭЭ, ШААРДЛАГЫГ
УРЬДЧИЛАН ТАНДАН СУДАЛСАН
СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН**

**Улаанбаатар хот
2022 он**

АГУУЛГА

НЭГ. Асуудалд дүн шинжилгээ хийх:

- 1.1. Тулгарч байгаа асуудал, түүний мөн чанар, цар хүрээ
- 1.2. Тухайн асуудал үүссэн шалтгаан нөхцөл

ХОЁР. Асуудлыг шийдвэрлэх зорилго:

- 2.1. Гол зорилго, зорилт

ГУРАВ. Асуудлыг зохицуулах хувилбарууд, тэдгээрийн эерэг болон сөрөг талын харьцуулалт

- 3.1. Асуудлын зохицуулалтын хувилбаруудыг тогтоох

ДӨРӨВ. Зохицуулалтын хувилбаруудын үр нөлөөний талаар

- 4.1. Хүний эрхэд үзүүлэх үр нөлөө
- 4.2. Эдийн засагт үзүүлэх үр нөлөө
- 4.3. Нийгэмд үзүүлэх үр нөлөө
- 4.4. Байгаль орчинд үзүүлэх үр нөлөө

ТАВ. Олон Улсын болон бусад улсын эрх зүйн зохицуулалтын харьцуулсан судалгаа

- 5.1. Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын туршлага
- 5.2. Оросын Холбооны Улсын туршлага
- 5.3. Австралийн Холбооны Улсын туршлага

ЗУРГАА. Зөвлөмж

Хүүхэд хамгааллын асуудал нь Хууль тогтоомжийн хэрэгцээ, шаардлагыг урьдчилан тандан судлах аргачлал¹/цаашид “Аргачлал” гэх/-ын 1.3-т заасан хүрээнд хамаарахгүй тул урьдчилан тандан судлах ажиллагааг Аргачлалын 2.1-т заасан үе шатны дагуу хийж гүйцэтгэлээ.

НЭГ. АСУУДАЛД ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙСЭН ТУХАЙ

1.1.Тулгарч байгаа асуудал, түүний мөн чанар, цар хүрээ:

Хүүхэд хамгааллын тухай хууль нь Монгол Улсын хүүхэд хамгааллын тогтолцооны хууль, эрх зүйн хүрээг анх удаа үндэсний, орон нутгийн, анхан шатны түвшинд тогтоож, хүүхэд хамгааллын үйлчилгээг зохицуулах тогтолцоо болон хүүхэд хамгааллын асуудалд олон салбарын оролцоо, чиг үүргийг хуульчилж өгсөн нь ач холбогдолтой болсон.

Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн хэрэгжилтэд хийсэн үнэлгээний тайланд “...хүүхдийн эсрэг хүчирхийллийн тохиолдлын илрүүлэлт, авах хариу арга хэмжээ, үйлчилгээ нь хязгаарлагдмал байна. Кейс менежментийн хариу үйлчилгээ практик дээр байхгүй, нөхцөл байдлын үнэлгээ эсхүл үйлчилгээ үзүүлэх өөр байгууллага руу кейсийг холбон зуучлах, хаах зэрэг тохиолдлуудаар хязгаарлагдаж байна. Энэ нь боловсон хүчний чадавхын дутагдалтай холбоотой бөгөөд төрийн байгууллагад ажилладаг нийгмийн ажилтнууд давхардсан үүрэг хүлээж ажлын ачаалал ихтэй болохыг судалгааны үр дүн харуулж байна. Кейстэй ажиллаж чадахгүй байгаа, хангалттай цаг байхгүй гэдэг бэрхшээл нь хамтарсан багт ажилладаг нийгмийн ажилтнууд нь мэргэжлийн бус байдаг, мэргэжлийн эрх олгох тогтолцоогүй, эсвэл чадвар сул, нийгмийн ажилтнуудыг мэргэжлийн удирдлагаар хангах явдал хязгаарлагдмал гэсэн бусад бэрхшээлүүдтэй хавсарч тохиолдож байна.

2016 оны 12 сард Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хуулийг батлахдаа тухайн оны 2 сард батлагдсан Хүүхэд хамгааллын тухай хуулиас хамтарсан багийн зохион байгуулалт, чиг үүрэгтэй холбоотой заалтуудыг хассан байна. Ингэснээр хүүхэд хамгааллын хариу арга хэмжээтэй холбоотой манлайлал, удирдлага зохион байгуулалтын дэмжлэгийг бууруулж, хүүхэд хамгаалал дахь нийгмийн ажлын үйлчилгээнд зориулах санхүүгийн хуваарилалт, хариуцлагыг дутуу үнэлэн улмаар хамтарсан баг нь хүүхэд хамгааллын чиглэлээр ажиллахгүй, зөвхөн гэр бүлийн хүчирхийллийн дуудлага, тохиолдолд илүү их анхаарах ёстой гэсэн хандлагыг бий болгох зэргээр Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн хэрэгжилтийг сулруулсан дүр зураг харагдаж байна.” гэж дүгнэжээ.

Хүүхэд хамгааллын тухай хууль, Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль батлагдсанаас хойш үндэсний түвшинд нийт 731 хамтарсан баг, 20 түр хамгаалах байр, 19 нэг цэгийн үйлчилгээний төв байгуулагдан үйл ажиллагаа явуулж байгаа ч хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэл огт буурахгүй байна. Эдгээр үйлчилгээний төвүүдийн төсөв хангалтгүй, зардлыг зориулалтаар нь зарцуулахгүй байна. Хүүхдэд үзүүлэх хамгааллын үйлчилгээ нь зөвхөн гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртсөн хүүхдэд болон төвлөрсөн асрамж, түр хамгаалах байр зэрэг институтчилэгдсэн хэлбэрт төвлөрч, эрсдэлт нөхцөлд байгаа болон алслагдсан

---

¹ Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын Нэгдүгээр хавсралт

орон нутгийн хүүхдэд, болон Монгол улсын харьяат бус хүүхдэд хүртээмжгүй байна. Мөн асралт гэр бүлийн үйлчилгээг хөгжүүлж, хүүхдийг гэр бүлд тулгуурласан, гэр бүлтэй адилтгах орчинд нь дэмжин, хамгаалах үйлчилгээнд хамруулах шаардлагатай байна.

1.2.Тухайн асуудал үүссэн шалтгаан, нөхцөл

Үндэсний статистикийн хорооноос гаргасан судалгаагаар улсын хэмжээнд 2021 онд 39.1 мянган өнчин хүүхэд байгаагийн 2.9 мянга (7.6 хувь) нь бүтэн өнчин хүүхэд, 36.1 мянга (92.4 хувь) нь хагас өнчин хүүхэд байна.

2021 оны байдлаар улсын хэмжээнд 21 байгууллагын 31 халамж, асрамжийн төв үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд Улаанбаатар хотод 26, Дархан-Уул аймагт 2, Дорнод аймагт 1, Орхон аймагт 1, Өвөрхангай аймагт 1 төв ажиллаж байна. Эдгээр төвүүдээс 3 төв нь улсын төсвөөс, 28 төв олон улсын болон төрийн бус байгууллага, хувь иргэний санхүүгийн эх үүсвэрээр үйл ажиллагаа явуулдаг. Эдгээр төвд хагас, бүтэн өнчин 0-18 насны 1031 хүүхэд, 18-аас дээш насны 37 залуус амьдарч байна.

Ковид-19 цар тахлын нөлөөгөөр хүүхдийн эрсдэлт байдал нэмэгдэж байна. Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газраас 2020 оны гуравдугаар сард “эрсдэлийг тодорхойлох түргэвчилсэн үнэлгээ” хийжээ. Үнэлгээнд 109991 өрх хамрагдсанаас 10221 өрх эрсдэл өндөртэй, 50 мянга орчим нь хяналтад буюу цаашид хөл хорио үргэлжилбэл эрсдэлтэй бүлэг рүү шилжих магадлалтай байгаа. “Өндөр эрсдэлтэй” гэж үзсэн өрхүүдэд нийт 24.600 гаруй хүүхэд амьдарч байна.

Улсын хэмжээнд 2021 онд цагдаагийн байгууллагад 25429 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 2365 хэргээр буюу 10.3 хувиар өсөж, насанд хүрээгүй хүнээс үйлдэгдсэн гэмт хэрэг 733 бүртгэгдэж, өмнөх оны мөн үеэс 78 хэргээр буюу 9.6 хувиар буурсан, насанд хүрээгүй хүнээс үйлдэгдсэн гэмт хэргийн 134 буюу 18.3 хувийг хүнд гэмт хэрэг эзэлж байна.

Гэмт хэргийн улмаас 1365 хүүхэд хохирч, үүнээс 83 хүүхэд нас барж, 550 хүүхэд гэмтсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, хохирсон хүүхэд 184 буюу 15.6 хувиар, гэмтсэн хүн 34 буюу 6.6 хувиар тус тус өсөж, нас барсан хүн 16 буюу 16.2 хувиар буурсан.

Гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас 1531 гэмт хэрэг үйлдэгдсэнээс насанд хүрээгүй иргэнээс үйлдсэн гэр бүлийн хүчирхийллийн гэмт хэрэг 10 бүртгэгдэж, дээрх төрлийн гэмт хэрэгт насанд хүрээгүй 159 иргэн хохирч, 1 иргэн нас барж, 67 иргэн гэмтсэн байна. Мөн бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж хохирсон хүүхдийн тоо сүүлийн гурван жилд тогтмол өсөж 2019 онд 253, 2020 онд 248, 2021 онд 345 хүүхэд бүртгэгдсэн.

Хүүхэд хамгааллын болон нөхөн сэргээх үйлчилгээ, хууль зүйн дэмжлэг туслалцаа авсан хүүхдийн нөхцөл байдалд үнэлгээ хийхэд гэр бүлийн орчинд (65%), сургууль, нийгмийн бусад орчинд (30%), хүүхдийн санамсар болгоомжгүй байдлаас хохирсон (5%) байна.

Эрүүл мэндийн байгууллагаас гаргасан судалгаагаар хүүхдийн эндэгдэл, өсвөр насны охид эрт жирэмслэх, бэлгийн замын халдварт өвчнөөр өвчлөх, төрөлхийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд төрөх зэрэг үзүүлэлтүүд өссөн нь хүүхдийг нийгмийн бүх орчинд хамгаалах эрх зүйн шаардлага үүсэж байна.

Түүнчлэн Харилцаа Холбооны Зохицуулах Хороо, Тагнуулын Ерөнхий газартай хамтран “порно” гэсэн түлхүүр үгээр цахим хуудсыг шүүлтүүрддэг syslog серверийг бий болгосон ч энэ нь “үр нөлөө багатай” байна. Цахим орчин дахь хүүхдийн эсрэг бэлгийн хүчирхийллийг мэдээлэхийг зохицуулах тусгай зохицуулалт байхгүй тул одоогийн эрх зүйн зохицуулалтын хүрээнд Харилцаа Холбооны Зохицуулах Хороонд хязгаарлагдмал эрх мэдэл байна. Хуулиар заавал биелүүлэх үүрэгтэй гэж заагаагүй байдаг учир серверийн шүүлтүүрийг албадах боломжгүй байна. Тиймээс интернэт үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн дунд энэ асуудалд оролцох хууль эрх зүйн зохицуулалт сул байна. Хүүхэд хамгааллын агуулгыг шүүлтүүрдэх үйл ажиллагааг Засгийн газар, хувийн хэвшлийнхэн, эцэг эхчүүдийн хооронд зохицуулах салбар дундын механизм алга байна” гэсэн дүгнэлт гарчээ. Иймд цахим орчинд хүүхдийн эсрэг хүчирхийллийг бууруулах, хамгаалах салбар дундын зохицуулалтыг хангах шаардлага тулгамдаж байна

ХОЁР. АСУУДЛЫГ ШИЙДВЭРЛЭХ ЗОРИЛГО

Аргачлалын 4-т заасны дагуу асуудлыг шийдвэрлэх зорилгыг дараах байдлаар тодорхойлов:

- Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээг төрөлжүүлж, чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх;
- Хүүхэд хамгааллын тогтолцоо, удирдлага, зохион байгуулалтыг тодорхой болгох, уялдаа холбоог хангах;
- Хүүхэд хамгаалалд зориулан олгож байгаа төсвийн үр ашиг, өгөөжийг сайжруулах.

ГУРАВ. ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ХУВИЛБАРЫН ҮР НӨЛӨӨГ ТАНДАН СУДАЛСАН БАЙДАЛ

Асуудлыг шийдвэрлэх боломжтой хувилбаруудыг тогтоож, Аргачлалын 5-д заасны дагуу асуудлыг шийдвэрлэх зорилгыг хангаж чадах эсэхийг судалж дараах дүгнэлтэд хүрэв.

“Тэг” хувилбар: Энэ хувилбарыг сонгож өнөөгийн эрх зүйн зохицуулалтыг хэвээр үлдээж болно. Гэвч ингэснээр зорилгод хүрэх боломжгүй. Зардал, үр өгөөжийн харьцааны хувьд нэмэлт зардал гарахгүй ч, тулгамдсан асуудал хэвээр сөрөг үр дагавар улам бүр нэмэгдэнэ.

Хэвлэл мэдээлэл болон бусад арга хэрэгслээр дамжуулан олон нийтийг соён гэгээрүүлэх хувилбар: Нийтэд чиглэсэн ухуулга, сурталчилгааг олон нийтийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр явуулах, сонсгол, хэлэлцүүлэг зохион байгуулах, олон нийтийн цахим сүлжээ ашиглах, гарын авлага, мэдээллийн хуудас гаргах зэрэг нь Хүүхэд хамгааллын тухай хууль тогтоомжийг олон нийтэд сурталчлах, таниулахад чухал тул энэ хувилбар зорилгод хүрэх нэг арга зам болж

болох юм. Гэсэн хэдий ч энэ аргаар асуудлыг цогцоор нь шийдвэрлэж чадахгүй. Зардал, үр өгөөжийн харьцааны хувьд нэмэлт зардал гарч асуудлыг үүсгэж байгаа гол шалтгааныг арилгах талаар тодорхой үр дүнд хүрэх боломжтой боловч сөрөг үр дагаврыг бүрэн бууруулж чадахааргүй байна.

Зах зээлийн механизмаар дамжуулан төрөөс зохицуулалт хийх хувилбар: Хүүхдийг эрсдэлт нөхцөлд орохоос урьдчилан сэргийлэх, хүүхдийг нийгмийн бүх орчинд хүчирхийлэл, дарамт, мөлжлөгөөс хамгаалах талаар сургалт, нөлөөллийн ажил зохион байгуулах, төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлж болох хэдий ч энэ нь дорвитой үр нөлөө үзүүлэхгүй. Зардал, үр өгөөжийн харьцааны хувьд тодорхой хэмжээний зардал гарах боловч асуудлыг үүсгэж байгаа гол шалтгааныг арилгахад нөлөөлж, сөрөг үр дагаврыг бууруулж чадахгүй.

Төрөөс санхүүгийн интервенц хийх хувилбар: Төрөөс санхүүгийн интервенц хийх хувилбараар асуудлыг шийдвэрлэх зорилгод хүрэх боломжгүй.

Захиргааны шийдвэр гаргах хувилбар: Одоогийн эрх зүйн зохицуулалтын хүрээд захиргааны байгууллага шийдвэр гаргаж, зохицуулалт хийж, тодорхой үр дүнд хүрэх боломжтой хэдий ч энэ нь цогц шийдэл болж асуудлыг үүсгэж байгаа шалтгааныг арилгахад цогцоор нөлөөлж, сөрөг үр дагаврыг бүрэн бууруулж чадахааргүй байна.

Хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах: Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, олон улсын гэрээ, тэдгээрийн үзэл баримтлалд нийцүүлэх, хуулийн үйлчлэх хүрээ, нэр томъёоны тодорхойлолтыг өргөжүүлэх, хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний нэр төрөл, хүргэх үйл явц, үүрэг хүлээгч, оролцогч талуудын чиг үүргийг тодорхой болгох, хамтарсан багийн үйл ажиллагааг эрсдэлт нөхцөлд байгаа хүүхэд рүү чиглүүлж өргөжүүлэх, хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний хувьсах зардлыг батлах эрх зүйн үндсийг бий болгоход Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг батлах замаар асуудлыг шийдвэрлэх шаардлагатай. Зардал, үр өгөөжийн харьцааны хувьд нэмэлт зардал гарах боловч энэ хувилбар нь асуудлыг үүсгэж байгаа гол шалтгааныг шийдвэрлэхэд чухал нөлөө үзүүлэх боломжтой.

Дээрхээс үзэхэд хүүхдийн хамгаалуулах эрхийг хангах, хүүхэд хамгааллын үйлчилгээг дахин нэг шинэ шатанд хүргэхийн тулд Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийг шинэчлэн найруулж батлах нь хамгийн оновчтой хувилбар байна.

ДӨРӨВ. ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ХУВИЛБАРУУДЫГ ХАРЬЦУУЛСАН ДҮГНЭЛТ

Хүний эрх, эдийн засагт, нийгэм, байгаль орчинд үзүүлэх үр нөлөө, хууль тогтоомжтой нийцэж буй эсэх гэсэн шалгуураар тандан судалж дараах дүгнэлтэд хүрлээ.

4.1. Хүний эрхэд үзүүлэх үр нөлөө

Үзүүлэх үр нөлөө	Холбогдох асуулт	Хариулт		Тайлбар
		Тийм	Үгүй	
	1.1.Ялгаварлан гадуурхахгүй ба тэгш байх:			

Хүний эрхийн суурь зарчмуудад нийцэж байгаа эсэх	1.1.1.Ялгаварлан гадуурхахыг хориглох эсэх	Тийм		
	1.1.2.Ялгаварлан гадуурхсан буюу аль нэг бүлэгт давуу байдал үүсгэх эсэх		Үгүй	
	1.1.3.Тодорхой эмзэг бүлгийн нөхцөл байдлыг сайжруулах зорилгоор авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ бол олон улсын болон үндэсний хууль тогтоомжид заасан хүний эрхийн хэм хэмжээтэй нийцэж байгаа эсэх	Тийм		
	1.2.Оролцоог хангах:			
	1.2.1.Зохицуулалтын хувилбарыг сонгохдоо оролцоог хангасан эсэх, ялангуяа эмзэг бүлэг, цөөнхийн оролцох боломжийг бүрдүүлсэн эсэх		Үгүй	хамааралгүй
	1.2.2.Зохицуулалтыг бий болгосноор эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь хөндөгдөж байгаа, эсхүл хөндөгдөж болзошгүй иргэдийг тодорхойлсон эсэх	Тийм		
	1.3.Хууль дээдлэх зарчим ба сайн засаглал, хариуцлага:			
	1.3.1.Зохицуулалтыг бий болгосноор хүний эрхийг хөхүүлэн дэмжих, хангах, хамгаалах явцад ахиц дэвшил гарах эсэх	Тийм		
	1.3.2.Зохицуулалтын хувилбар нь хүний эрхийн Монгол Улсын олон улсын гэрээ, хүний эрхийг хамгаалах механизмын талаар НҮБ-аас өгсөн зөвлөмжид нийцэж байгаа эсэх	Тийм		
	1.3.3.Хүний эрхийг зөрчигчдөд хүлээлгэх хариуцлагыг тусгах эсэх		Үгүй	хамааралгүй

2.Хүний эрхийг хязгаарласан зохицуулалт агуулсан эсэх	2.1.Зохицуулалт нь хүний эрхийг хязгаарлах тохиолдолд энэ нь хууль ёсны ашиг сонирхолд нийцсэн эсэх	Тийм		
	2.2.Хязгаарлалт тогтоох нь зайлшгүй эсэх	Тийм		
3.Эрх агуулагч	3.1.Зохицуулалтын хувилбарт хамаарах бүлгүүд буюу эрх агуулагчдыг тодорхойлсон эсэх	Тийм		
	3.2.Эрх агуулагчдыг эмзэг байдлаар нь ялгаж тодорхойлсон эсэх	Тийм		
	3.3.Зохицуулалтын хувилбар нь энэхүү эмзэг бүлгийн нөхцөл байдлыг харгалзан үзэж, тэдний эмзэг байдлыг дээрдүүлэхэд чиглэсэн эсэх	Тийм		
	3.4.Эрх агуулагчдын, ялангуяа эмзэг бүлгийн ялгаатай хэрэгцээг тооцсон мэдрэмжтэй зохицуулалтыг тусгах эсэх (хөгжлийн бэрхшээлтэй, үндэстний цөөнх, хэлний цөөнх, гагцхүү эдгээрээр хязгаарлахгүй)	Тийм		
4.Үүрэг хүлээгч	4.1.Үүрэг хүлээгчдийг тодорхойлсон эсэх	Тийм		
5.Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуульд	5.1.Жендерийн үзэл баримтлалыг тусгасан эсэх		Үгүй	хамааралгүй
	5.2.Эрэгтэй, эмэгтэй хүний тэгш эрх, тэгш боломж, тэгш хандлагын баталгааг бүрдүүлэх эсэх		Үгүй	хамааралгүй

4.2. Эдийн засагт үзүүлэх үр нөлөө

Үзүүлэх үр нөлөө	Холбогдох асуулт	Хариулт		Тайлбар
		Тийм	Үгүй	
1.Дэлхийн зах зээл дээр өрсөлдөх чадвар	1.1.Дотоодын аж ахуйн нэгж болон гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгж хоорондын өрсөлдөөнд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	1.2.Хил дамнасан хөрөнгө оруулалтын шилжилт хөдөлгөөнд нөлөө үзүүлэх эсэх (эдийн засгийн байршил өөрчлөгдөхийг оролцуулан)		Үгүй	
	1.3.Дэлхийн зах зээл дээрх таагүй нөлөөллийг монголын зах зээлд орж ирэхээс хамгаалахад нөлөөлж чадах эсэх		Үгүй	
2.Дотоодын зах зээлийн өрсөлдөх чадвар болон тогтвортой байдал	2.1.Хэрэглэгчдийн шийдвэр гаргах боломжийг бууруулах эсэх		Үгүй	
	2.2.Хязгаарлагдмал өрсөлдөөний улмаас үнийн хөөргөдлийг бий болгох эсэх		Үгүй	
	2.3.Зах зээлд шинээр орж ирж байгаа аж ахуйн нэгжид бэрхшээл, хүндрэл бий болгох эсэх		Үгүй	
	2.4.Зах зээлд шинээр монополыг бий болгох эсэх		Үгүй	
3.Аж ахуйн нэгжийн үйлдвэрлэлийн болон захиргааны зардал	3.1.Зохицуулалтын хувилбарыг хэрэгжүүлснээр аж ахуйн нэгжид шинээр зардал үүсэх эсэх		Үгүй	
	3.2.Санхүүжилтийн эх үүсвэр олж авахад нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	3.3.Зах зээлээс тодорхой бараа бүтээгдэхүүнийг худалдан авахад хүргэх эсэх		Үгүй	

	3.4.Бараа бүтээгдэхүүний борлуулалтад ямар нэг хязгаарлалт, эсхүл хориг тавих эсэх		Үгүй	
	3.5.Аж ахуйн нэгжийг үйл ажиллагаагаа зогсооход хүргэх эсэх		Үгүй	
4.Мэдээлэх үүргийн улмаас үүсэж байгаа захиргааны зардлын ачаалал	4.1.Хуулийн этгээдэд захиргааны шинж чанартай нэмэлт зардал (Тухайлбал, мэдээлэх, тайлан гаргах г.м) бий болгох эсэх		Үгүй	
5.Өмчлөх эрх	5.1.Өмчлөх эрхийг (үл хөдлөх, хөдлөх эд хөрөнгө, эдийн бус баялаг зэргийг) хөндсөн зохицуулалт бий болох эсэх		Үгүй	
	5.2.Өмчлөх эрх олж авах, шилжүүлэх болон хэрэгжүүлэхэд хязгаарлалт бий болгох эсэх		Үгүй	
	5.3.Оюуны өмчийн (патент, барааны тэмдэг, зохиогчийн эрх зэрэг) эрхийг хөндсөн зохицуулалт бий болгох эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
6.Инновац болон судалгаа шинжилгээ	6.1.Судалгаа шинжилгээ, нээлт хийх, шинэ бүтээл гаргах асуудлыг дэмжих эсэх		Үгүй	хамааралгүй
	6.2.Үйлдвэрлэлийн шинэ технологи болон шинэ бүтээгдэхүүн нэвтрүүлэх, дэлгэрүүлэхийг илүү хялбар болгох эсэх		Үгүй	хамааралгүй
7.Хэрэглэгч болон гэр бүлийн төсөв	7.1.Хэрэглээний үнийн түвшинд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	хамааралгүй
	7.2.Хэрэглэгчдийн хувьд дотоодын зах зээлийг ашиглах боломж олгох эсэх		Үгүй	хамааралгүй
	7.3.Хэрэглэгчдийн эрх ашигт нөлөөлөх эсэх		Үгүй	хамааралгүй

	7.4.Хувь хүний/гэр бүлийн санхүүгийн байдалд (шууд буюу урт хугацааны туршид) нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	хамааралгүй
8.Тодорхой бүс нутаг, салбарууд	8.1.Тодорхой бүс нутагт буюу тодорхой нэг чиглэлд ажлын байрыг шинээр бий болгох эсэх	Тийм		Нийгмийн ажилтны тоог нэмэгдүүлэх
	8.2.Тодорхой бүс нутагт буюу тодорхой нэг чиглэлд ажлын байр багасгах чиглэлээр нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	8.3.Жижиг, дунд үйлдвэр, эсхүл аль нэг салбарт нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	хамааралгүй
9.Төрийн захиргааны байгууллага	9.1.Улсын төсөвт нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм		Нийгмийн ажилтны тоог нэмэгдэх, хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний зардал нэмэгдэх
	9.2.Шинээр төрийн байгууллага байгуулах, эсхүл төрийн байгууллагад бүтцийн өөрчлөлт хийх шаардлага тавигдах эсэх		Үгүй	
	9.3.Төрийн байгууллагад захиргааны шинэ чиг үүрэг бий болгох эсэх		Үгүй	
10.Макро эдийн засгийн хүрээнд	10.1.Эдийн засгийн өсөлт болон ажил эрхлэлтийн байдалд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	хамааралгүй
	10.2.Хөрөнгө оруулалтын нөхцөлийг сайжруулах, зах зээлийн тогтвортой хөгжлийг дэмжих эсэх		Үгүй	хамааралгүй
	10.3.Инфляц нэмэгдэх эсэх		Үгүй	хамааралгүй

11.Олон улсын харилцаа	11.1.Монгол Улсын олон улсын гэрээтэй нийцэж байгаа эсэх	Тийм		
------------------------	--	------	--	--

4.3. Нийгэмд үзүүлэх үр нөлөө

Үзүүлэх үр нөлөө	Холбогдох асуулт	Хариулт		Тайлбар
		Тийм	Үгүй	
1.Ажил эрхлэлтийн байдал, хөдөлмөрийн зах зээл	1.1.Шинээр ажлын байр бий болох эсэх	Тийм		Шинээр 443 нийгмийн ажилтны орон тоог бий болгох
	1.2.Шууд болон шууд бусаар ажлын байрны цомхотгол бий болгох эсэх		Үгүй	
	1.3.Тодорхой ажил мэргэжлийн хүмүүс болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдэд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	1.4.Тодорхой насны хүмүүсийн ажил эрхлэлтийн байдалд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
2.Ажлын стандарт, Хөдөлмөрлөх эрх	2.1.Ажлын чанар, стандартад нөлөөлөх эсэх	Тийм		эерэг
	2.2.Ажилчдын эрүүл мэнд, хөдөлмөрийн аюулгүй байдалд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	хамааралгүй
	2.3.Ажилчдын эрх, үүрэгт шууд болон шууд бусаар нөлөөлөх эсэх	Тийм		Нийгмийн ажилтныг илүү чадавхжуулах
	2.4.Шинээр ажлын стандарт гаргах эсэх	Тийм		Эерэг
	2.5.Ажлын байранд технологийн шинэчлэлийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон өөрчлөлт бий болгох эсэх	Тийм		Цахим орчны хүрээнд хүүхдийг аюулгүй байдлыг хангах

3.Нийгмийн тодорхой бүлгийг хамгаалах асуудал	3.1.Шууд болон шууд бусаар тэгш бус байдал үүсгэх эсэх		Үгүй	
	3.2.Тодорхой бүлэг болон хүмүүст сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх. Тухайлбал, эмзэг бүлэг, хөгжлийн бэршээлтэй иргэд, ажилгүй иргэд, үндэстний цөөнхөд гэх мэт		Үгүй	
	3.3.Гадаадын иргэдэд илэрхий нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
4.Төрийн удирдлага, сайн засаглал, шүүх эрх мэдэл, хэвлэл мэдээлэл, ёс суртахуун	4.1.Засаглалын харилцаанд оролцогчдод нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	4.2.Төрийн байгууллагуудын үүрэг, үйл ажиллагаанд нөлөөлөх эсэх	Тийм		Нийгмийн ажилтны орон тоог нэмэгдүүлснээр аймаг, сум, баг, нийслэл, дүүрэг, хорооны төрийн байгууллагаас үзүүлэх хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний хүртээмж, үр дүн сайжирна.
	4.3.Төрийн захиргааны албан хаагчдын эрх, үүрэг, харилцаанд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	4.4.Иргэдийн шүүхэд хандах, асуудлаа шийдвэрлүүлэх эрхэд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
	4.5.Улс төрийн нам, төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	хамааралгүй
5.Нийтийн эрүүл аюулгүй байдал мэнд,	5.1.Хувь хүн/нийт хүн амын дундаж наслалт, өвчлөлт, нас баралтын байдалд нөлөөлөх эсэх	Тийм		Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний чанар, хүртээмж сайжрах, үүнийг дагаад

				хүчирхийллийн улмаас хүүхэд амь нас, эрүүл мэндээрээ хохирох явдал буурахад эерэг нөлөө үзүүлнэ.
	5.2.Зохицуулалтын хувилбарын улмаас үүсэх дуу чимээ, агаар, хөрсний чанарын өөрчлөлт хүн амын эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	хамааралгүй
	5.3.Хүмүүсийн амьдралын хэв маяг (хооллолт, хөдөлгөөн, архи, тамхины хэрэглээ)-т нөлөөлөх эсэх		Үгүй	хамааралгүй
6.Нийгмийн хамгаалал, эрүүл мэнд, боловсролын систем	6.1.Нийгмийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжид нөлөөлөх эсэх	Тийм		Эерэг
	6.2.Ажилчдын боловсрол, шилжилт хөдөлгөөнд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	хамааралгүй
	6.3.Иргэдийн боловсрол (төрийн болон хувийн хэвшлийн боловсролын байгууллага) олох, мэргэжил эзэмших, давтан сургалтад хамрагдахад сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	6.4.Нийгмийн болон эрүүл мэндийн үйлчилгээ авахад сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
	6.5.Их, дээд сургуулиудын үйл ажиллагаа, өөрийн удирдлагад нөлөөлөх эсэх		Үгүй	
7.Гэмт хэрэг, нийгмийн аюулгүй байдал	7.1.Нийгмийн аюулгүй байдал, гэмт хэргийн нөхцөл байдалд нөлөөлөх эсэх	Тийм		Эерэг
	7.2.Хуулийг албадан хэрэгжүүлэхэд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	

	7.3.Гэмт хэргийн илрүүлэлтэд нөлөө үзүүлэх эсэх	Тийм		Эерэг
	7.4.Гэмт хэргийн хохирогчид, гэрчийн эрхэд сөрөг нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	
8.Соёл	8.1.Соёлын өвийг хамгаалахад нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	хамааралгүй
	8.2.Хэл, соёлын ялгаатай байдал бий болгох эсэх, эсхүл уг ялгаатай байдалд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	хамааралгүй
	8.3.Иргэдийн түүх, соёлоо хамгаалах оролцоонд нөлөөлөх эсэх		Үгүй	хамааралгүй

4.4. Байгаль орчинд үзүүлэх үр нөлөө

Үзүүлэх үр нөлөө	Холбогдох асуулт	Хариулт		Тайлбар
		Тийм	Үгүй	
1.Агаар	1.1.Зохицуулалтын хувилбарын үр дүнд агаарын бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
2.Зам тээвэр, түлш, эрчим хүч	2.1.Тээврийн хэрэгслийн түлшний хэрэглээг нэмэгдүүлэх/бууруулах эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
	2.2.Эрчим хүчний хэрэглээг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
	2.3.Эрчим хүчний үйлдвэрлэлд нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
	2.4.Тээврийн хэрэгслийн агаарын бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
3.Ан амьтан, ургамлыг хамгаалах	3.1.Ан амьтны тоо хэмжээг бууруулах эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
	3.2.Ховордсон болон нэн ховор амьтан, ургамалд сөргөөр нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй

	3.3.Ан амьтдын нүүдэл, суурьшилд сөргөөр нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
	3.4.Тусгай хамгаалалттай газар нутагт сөргөөр нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
4.Усны нөөц	4.1.Газрын дээрх ус болон гүний ус, цэвэр усны нөөцөд сөргөөр нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
	4.2.Усны бохирдлыг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
	4.3.Ундны усны чанарт нөлөөлөх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
5.Хөрсний бохирдол	5.1.Хөрсний бохирдолтод нөлөө үзүүлэх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
	5.2.Хөрсийг эвдэх, ашиглагдсан талбайн хэмжээг нэмэгдүүлэх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
6.Газрын ашиглалт	6.1.Ашиглагдаагүй байсан газрыг ашиглах эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
	6.2.Газрын зориулалтыг өөрчлөх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
	6.3.Экологийн зориулалтаар хамгаалагдсан газрын зориулалтыг өөрчлөх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
7.Нөхөн сэргээгдэх /нөхөн сэргээгдэхгүй байгалийн баялаг	7.1.Нөхөн сэргээгдэх байгалийн баялгийг өөрөө нөхөн сэргээгдэх чадавхыг нь алдагдуулахгүйгээр зохистой ашиглах эсэх		Үгүй	Хамааралгүй
	7.2.Нөхөн сэргээгдэхгүй байгалийн баялгийн ашиглалт нэмэгдэх эсэх		Үгүй	Хамааралгүй

ТАВ.ОЛОН УЛСЫН БОЛОН БУСАД УЛСЫН ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ХАРЬЦУУЛСАН СУДАЛГАА

5.1.Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын туршлага

Бүгд Найрамдах Солонгос Улс нь Үндсэн хуулиараа тунхагласан хүний эрх, эрх чөлөө ялангуяа хүүхдийн эрх ашгийг дээд зэргээр хангах зорилтын хүрээнд хүүхдийн эрхийг хангах, хамгаалах хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох, хууль тогтоомжоор хамгаалагдсан хүүхдийн эрхийг эдлүүлэхэд онцгой анхаарахын

зэрэгцээ НҮБ-ын Хүүхдийн эрхийн тухай конвенцыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр ихээхэн хүчин чармайлт гарган ажиллаж байна.

Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын Хүүхэд хамгааллын тухай хууль нь 1997 онд батлагдаж, 1998 оны 1 дүгээр сарын 1-ээс эхлэн дагаж мөрдсөн. Тус хуулийн зорилго нь хүүхдийг эрүүл, аюулгүй орчинд өсөж торних нөхцөлийг бүрдүүлэх, аз жаргалтай амьдрах боломжоор хангахад оршино хэмээн заажээ. Түүнчлэн уг хуульдаа хүүхдийн эрх, эрүүл мэнд өсөлтийг дэмжсэн.

Хүүхэд хамгааллын тухай хуульд хүүхдийн эрх, эрүүл мэнд, өсөлтийг дэмжсэн хүүхдийн хөгжлийн цогц бодлого боловсруулах, бодлогын хэрэгжилтийг хангах, хянах, үнэлэх үүрэг бүхий Ерөнхий сайдаар ахлуулсан Хүүхдийн бодлого зохицуулалтын хороотой байхаар заасан. Мөн хот, муж, дүүрэг бүрд хүүхдийн асуудал хариуцсан төрийн албан хаагчдаас бүрдсэн хүүхдийн хороо, ажилладаг байна.

Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 52 дугаар зүйлд заасны дагуу хамгаалах үйл ажиллагааг дараах байгууламжууд нь хэрэгжүүлдэг.Үүнд: Хүүхэд асрах байгууламж, хүүхдийн түр хугацаагаар хамгаалах байгууламж, хүүхэд хамгааллын тусламж үйлчилгээний байгууламж, нийгэмшүүлэх байр, өөртөө туслах байгууллага, хүүхдэд зөвлөгөө өгөх төв, Хүүхдийн эрхийг хамгаалах газар зэрэг хүүхдэд зориулсан байгууламж орон нутгийн хүүхдийн төв, орон нутгийн хүүхдийн эрүүл мэндийг хамгаалах, боловсролыг дээшлүүлэх зорилгоор ажиллаж байна.

Түүнчлэн ганц бие эцэг, эхийн гэр бүлийг дэмжих тухай хууль байдаг. Тус хууль нь ганц бие эцэг, эхийг гэр бүлийг эрүүл, зохистой амьдралаар амьдрахад тусалж, ганц бие эцэг, эхийн аюулгүй байдал, нийгмийн халамжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор 2007 онд батлагдсан. Энэ хуульд бэлэвсэрсэн эхнэр нь нөхрөөсөө салсан, сэтгэцийн болон бие махбодын хөгжлийн бэрхшээлээс болж хөдөлмөрийн чадвараа алдсан гэрлээгүй хүн, ганц бие эцэг, эх 18 хүртэлх насны хүүхэд, сургуульд сурч байгаа бол 22 нас хүрээгүй хүүхэд хамаарагдана. Ганц бие эцэг, эхийн тогтвортой, бие даасан байдлыг дэмжих зорилгоор өрхийн аж ахуй болон бизнес эрхлэх, хүүхдийн боловсрол, эрүүл мэндийн үйлчилгээний зардал, орон сууц худалдан авах бусад шаардлагатай санхүүжилтийг улсын болон орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлдэг байна.

5.2. Оросын Холбооны Улсын туршлага:

Оросын Холбооны Улсын эрх зүйн орчин, олон улсын эрх зүйн баримт бичгүүдэд дурдсанаар хүүхдийн эрх, хамгааллын чиглэлээр олон улсын баримт бичгүүд нь оролцогч орнуудын бодлогын гол чиглэлийг тодорхойлсон байдаг бөгөөд Оросын Холбооны Улс нь хүүхдийн эрх, хамгаалалтай холбоотой тунхаглал, конвенц Олон улсын фактыг соёрхон баталж, хууль тогтоомжоороо баталгаажуулсан байдаг.

Оросын Холбооны Улсын хууль тогтоомжууд

Хүүхдийн эрхийн тухай конвенцын дөрөвдүгээр зүйлд “Оролцогч улсууд энэхүү конвенцод хүлээн зөвшөөрөгдсөн эрхийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хууль тогтоох, захиргааны болон бусад бүх арга хэмжээг авна. Эдийн засаг, нийгэм,

соёлын эрхийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээг нөөц бололцоондоо тулгуурлаж дээд зэргээр ашиглах, шаардлагатай бол олон улсын хамтын ажиллагааны хүрээнд авна” гэж заасан байдаг. Үүний дагуу 1993 оноос хойш гэр бүл, хүүхэд хамгааллын чиглэлээр 200 гаруй холбооны хууль, Оросын Холбооны Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлиг, Оросын Холбооны Улсын Засгийн газрын тогтоол батлагдсан ба эдгээр нь гэр бүл, хүүхдийн нийгмийн хамгааллын арга хэмжээг бэхжүүлэхэд чиглэгдсэн байна.

Оросын Холбооны Улсын хүүхдийн эрх, үүрэг, хариуцлагатай холбоотой эрх зүйн гол баримт бичиг бол Хүүхдийн эрхийн үндсэн баталгааны тухай хууль байдаг ба энэ хуулиар хүүхдийн эрхийн талаарх хууль тогтоомжоор зохицуулсан үндсэн баталгаануудыг цэгцэлсэн байна. Түүнчлэн Гэр бүлийн тухай хуулийн 11 дүгээр бүлэгт хүүхдийн эрхийг хамгаалах, орчиндоо хамгаалуулах баталгааг тодорхойлохдоо тэднийг “эцэг, эхийн эрх мэдэл”-д хамаарах объект бус, харин бие даасан эрх зүйн субъект хэмээн үзэн дараах үндсэн эрхүүдийг тусгасан байдаг байна.

Хүүхэдтэй иргэдэд төрөөс тэтгэмж олгох тухай хуулиар эцэг эхэд хүүхэд төрүүлэх, хүмүүжүүлэхэд нь чиглэсэн төрөөс олгох тэтгэмжийн нэгдсэн тогтолцоо бий болсноор эцэг, эх хүүхэд төрөөс баталгаажсан материаллаг дэмжлэг үзүүлэх эрх зүйн үндсийг бүрдүүлсэн байна. Жишээлбэл: Хүүхэдтэй гэр бүлд төрөөс дэмжлэг үзүүлэх нэмэлт арга хэмжээний тухай хуулийн дагуу 2007 оноос гэр бүлүүдийг дэмжих шинэ хөтөлбөр хэрэгжиж эхэлсэн. Энэ нь хүүхэдтэй болсон, мөн хоёр дахь болон түүнээс олон хүүхэд өргөж авсан гэр бүлд “эх /гэр бүл/-ийн хөрөнгө оруулалтын сан”-ийн хэлбэрээр урт хугацаанд дэмжих арга хэмжээг хэрэгжүүлж байна. Хүүхэд нь 3 нас хүрэх үед эх /гэр бүл/-ийн хүсэлтээр уг хөрөнгө оруулалтын санг бүхэлд нь эсхүл хэсэгчлэн орон сууцны нөхцөлөө сайжруулах, хүүхдийн боловсролд зарцуулах, эхийн тэтгэврийн санд хуримтлуулах зэргээр ашиглаж болно. Түүнчлэн Оросын Холбооны Улсад хүүхдийн ашиг сонирхлыг хамгаалахад дараах хуулиар зохицуулсан байна.

- Иргэдийн эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль
- Иргэдэд үзүүлэх нийгмийн даатгалын үйлчилгээний тухай хууль
- Тэтгэврийн тухай хууль
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн нийгмийн хамгааллын тухай хууль
- Хүүхэдтэй иргэдэд төрөөс тэтгэмж олгох тухай хууль зэрэг хуулиудад хүүхдийн ашиг сонирхлыг дээдэлсэн, хамгаалсан зүйл заалтууд байна.

ОХУ-ын хүүхдийн эрхийг хамгаалах шинэ дэвшилтэт механизм бол Ерөнхийлөгчийн 2009 оны 986 дугаар зарлигаар Хүүхдийн эрхийн омбудсмен /хүүхдийн асуудлаар мэргэшсэн өмгөөлөгч/ байгуулагдсан юм. Уг байгууллагын үйл ажиллагаа нь улс орон даяар төдийгүй улсын хэмжээнд хүүхдийн эрх, ашиг сонирхлыг хамгаалахад чиглэгдсэн байдаг. Энэ улсад 2009 онд Хүүхдийн эрхийн 21 омбудсмен үйл ажиллагаагаа явуулж эхэлж байсан бол 2017 онд 85 болж өссөн байна.

5.3. Австралийн Холбооны Улсын туршлага

Австралид муж болон харьяа газар нутгийн засаг захиргаа нь хүүхэд хамгаалах үйлчилгээг зохион байгуулж хэрэгжүүлэх үүрэгтэй. Үүнийг муж болон харьяа газар нутгийн хууль тогтоомжуудаар зохицуулж, зохих үйлчилгээг үзүүлдэг.

Хүүхэд хамгаалах тухай хууль тогтоомжууд

Австралийн ихэнх мужуудад Хүүхэд хамгаалах тухай хууль, Хүүхэд залуучуудын тухай хууль, Хүүхэд, залуучуудыг асран хамгаалах тухай хууль, Хүүхдийг асрах болон хамгаалах тухай хууль, Хүүхэд, залуучуудын болон тэдний гэр бүлийн тухай хууль, Хүүхдийн болон нийгмийн үйлчилгээний тухай хууль зэрэг хууль тогтоомжуудыг голчлон дагаж мөрддөг байна. Эдгээр хууль тогтоомжийн хүрээнд хүүхэд хамгаалалтай холбоотой дараах асуудлуудыг зохицуулдаг.

- Гэрээс гадуурх асрамжийн үйлчилгээ
- Абориген болон Торрес Страйт арлын өвөрмөц соёлд хандах хандлага
- Асрамжийн дараах дэмжлэг
- Тусламж үйлчилгээг тасралтгүй төлөвлөж, тогтмол хүргэх
- Гэмт хэрэгт холбогдсон хүүхэд, залуучуудыг шүүх
- Бэлгийн хүчирхийлэлд холбогдсон гэмт хэрэгтнийг бүртгэх болон мэдээлэх,
- Хүүхэдтэй ажиллах
- Гэр бүлийн болон хүүхэд асрамжийн үйлчилгээ
- Гэр бүл болон гэр бүлийн хүчирхийлэл
- Олон улсын орчинд хүүхэд хамгаалах
- Хүүхэд үрчлэх болон асран хамгаалах
- Хүүхдийн Комиссар, асран хамгаалагч, өмгөөлөгчийн тухай
- Хүүхдийн хөдөлмөр эрхлэлт зэрэг болно.

Эдгээрээс товч дурдахад Тусламж үйлчилгээг тасралтгүй төлөвлөж, тогтмол хүргэх гэдэг нь Австралийн хүүхэд хамгааллын хүрээнд сүүлийн үед хөгжиж байгаа арга хэмжээ бөгөөд гэрээс гадуурх асрамж үйлчилгээнд хамардаг хүүхдийн ирээдүй тогтвортой байдлыг хангахад гол анхаарлаа хандуулдаг. Өөрөөр хэлбэл хүүхэд гэр бүлдээ аюулгүй амьдрах боломжгүй тохиолдолд урт хугацааны халамж үйлчилгээг хөгжүүлэх үйл ажиллагаа юм. Энэ нь сүүлийн үед нэвтэрч байгаа тул түүний талаар харьяа газар нутаг бүрийн хууль тогтоомжид хараахан тусгаж амжаагүй. Хууль тогтоомждоо тусгайлан оруулаагүй байгаа газар нутгийн хувьд түүнийг бодлогын хүрээнд зөвлөмж хэлбэрээр тусгажээ.

ЗУРГАА.ЗӨВЛӨМЖ

Хууль тогтоомжийн хэрэгцээ шаардлагыг урьдчилан тандах судалгаагаар зохицуулалтын хувилбарыг харьцуулж судалсны үндсэн дээр Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийг шинэчлэн боловсруулж, батлах нь хамгийн оновчтой хувилбар гэж дүгнэв. Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийг шинэчлэн найруулж баталснаар дараах үр дүнд хүрнэ гэж дүгнэж байна:

1. Хуулийн төсөл батлагдсанаар хүүхэд хамгааллын тогтолцоо бэхжиж, төрийн байгууллагын бүтэц, тогтолцоо, чиг үүрэг бүх түвшинд тодорхой болно;
2. НҮБ-ын Хүүхдийн эрхийн хорооны Хүүхдийн эрх ба бизнесийн зарчмын хэрэгжилтийг хангаж, төрийн байгууллага, аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагаа хүүхдэд ээлтэй байх, байгууллага бүр хүүхэд хамгааллын бодлогыг хэрэгжүүлж ажилласнаар хүүхдийн эрхийг хангахад хүн бүр, хуулийн этгээд бүрийн оролцоо дээшилж, олон нийтийн ойлголт хандлага сайжирна;
3. Цахим орчинд хүүхдийн эрхийг хамгаалах салбар дундын зохицуулалт бүхий бүтэц ажиллаж, интернэт үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн үүрэг хариуцлага сайжирна;
4. Гамшиг, гамшиг онцгой нөхцөл байдлын үеийн болон хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа дахь хүүхэд хамгааллын асуудал тодорхой болно;
5. Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээ төрөлжиж, нэр төрөл нь олширч, хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний чанар, хүртээмж дээшилнэ;
6. Хүүхэд хамгаалалд зориулсан төсвийн үр ашиг, өгөөж сайжирч, хүүхэд бүрд үзүүлэх үйлчилгээг санхүүжүүлэх боломж бүрдэж, хүүхэд хамгаалалд зориулсан төсвийн үр ашиг, өгөөж сайжирна.

--- оОо ----